

DİL VE KONUŞMA TERAPİSİ MESLEKİ ETİK KURALLAR

YÖNETMELİĞİ

BÖLÜM 1

AMAÇ, KAPSAM VE TANIMLAR

- Amaç:** Bu kuralların amacı, dil ve konuşma terapistlerinin, mesleklerinin gereklerini yerine getirirken uymaları zorunlu olan dil ve konuşma terapisi mesleği etik kurallarını belirlemektir.
- Kapsam:** Dil ve Konuşma Terapisti unvanını alarak Türkiye’de dil ve konuşma terapisti mesleğini icra etme hakkını kazanmış olup, mesleğini uygulayan tüm dil ve konuşma terapistleri, bu kurallar kapsamındadır.

3. Tanımlar:

Dil ve konuşma terapisti: Dil ve konuşma terapisi alanında en az 4 yıllık lisans düzeyinde eğitim veren fakülte veya yüksekokullardan mezun veya diğer ilgili alandan lisans eğitimlerinin üzerine yurt içi ve veya yurt dışında dil ve konuşma terapisi (speech and language therapy)/konuşma engelliler eğitimi (logopedics)/dil ve konuşma patolojisi (speech and language pathology)/iletişim bozuklukları (communication disorders)/konuşma bozuklukları (speech pathology) alanında lisans sonrası-diploma eğitimi ve lisansüstü (yüksek lisans ve/veya doktora) eğitim yapan, sağlık ve eğitim alanında hizmet sunan meslek mensuplarıdır.

- Danışan:* Dil ve Konuşma Terapistinden hizmet almak üzere diğer sağlık elemanları tarafından yönlendirilen, bireysel olarak ya da aileleri aracılığıyla başvuran, sağlıklı, risk altında olan, hasta ve/veya özel gereksinimli çocuk, ergen, yetişkin, yaşlı bireyler ile bunların aileleri ve/veya bakımlarından sorumlu kişilerdir.

BÖLÜM 2

ETİK İLKELER VE KURALLAR

4. Mesleki yetkinlik ve yeterlilik

- 4.1.** Dil ve Konuşma Terapisti, uluslararası standartlar düzeyinde ve T.C. ilgili yasaları ile Dil ve Konuşma Terapistleri Derneği’nin gerekli gördüğü koşullara uygun yasal eğitimi alıp yetkinliğini elde etmek ve en yüksek düzeyde tutmaya devam etmek sorumluluğunu alır. Kendi kişisel ve profesyonel özellikleri ve becerileri ile geliştirmesi gereken yönlerinin bilincine varmaya çalışır ve kendini geliştirmek için uygun adımları atar. Dil ve Konuşma Terapisti, bu farkındalık doğrultusunda belli bir görev üstlenirken, gerçekçi bir şekilde kendi yetkinliğini değerlendirmekle yükümlüdür.
- 4.2.** Dil ve konuşma terapistleri dil, konuşma, ses ve yutma bozuklukları konusunda tüm klinik hizmetleri ve bilimsel faaliyetleri yetkin bir şekilde yürütürler.
- 4.3.** Dil ve konuşma terapistleri mesleki faaliyetleri ve becerileri için gerekli olan hayat boyu öğrenmeye katılım yoluyla mesleki yeterliliklerini ve uzmanlık düzeylerini artırırlar.

- 4.4. Dil ve konuşma terapistleri, eğitim ve öğretim deneyimlerini göz önüne alarak, yalnızca mesleki uygulama ve yetkinlikleri kapsamında olan meslek alanlarında uygulama yaparlar.
 - 4.5. Dil ve konuşma terapistleri, herhangi bir alt/üst uzmanlık alanında bir uygulama yürütmeden önce kendi yetkinliklerini değerlendirerek bu alanda yetkinliğe sahip olmadıklarını düşündükleri durumda, danışanını en iyi hizmeti alabilmesi için yönlendirir ve / veya meslek içi işbirliği de dâhil olmak üzere her türlü kaynağı kullanırlar.
 - 4.6. Dil ve konuşma terapisi diploması olmayan kişiler, klinik hizmet sunamaz; bununla birlikte, dil ve konuşma terapisi alanında unvan ve lisansüstü derece almaya yönelik eğitim alma sürecinde olan dil ve konuşma terapisi öğrencileri, mevcut yasa ve yönetmeliklerle belirlenen sınırlar çerçevesinde, kendisinden daha deneyimli bir dil ve konuşma terapisti denetiminde klinik hizmete katkıda bulunabilirler.
 - 4.7. Dil ve konuşma terapistleri, kendisinden daha az deneyimli olan ya da yeni işe alınan veya öğrenci/stajyer statüsünde olan terapistlere süpervizörlük yapmak ve yeterlilik kazandırmak sorumluluğundadır.
 - 4.8. Yönetici veya denetleyici rollerdeki dil ve konuşma terapistleri, personelinden, sertifikasyon statüsünü, yeterliliğini, eğitimini ve tecrübesini aşan araştırma faaliyetleri yürütmelerini veya uygulamalar gerçekleştirmesini talep edemezler.
 - 4.9. Yönetici veya denetleyici rollerdeki dil ve konuşma terapistleri, meslektaşları olan personellerinin, bağımsız ve objektif mesleki yargılarını tehlikeye sokan klinik faaliyetler yürütmelerini veya uygulamalar gerçekleştirmelerini şart koşamazlar ve bunlara izin vermezler.
 - 4.10. Dil ve konuşma terapistleri, kendilerinin uygulaması gereken özel beceri, bilgi birikimi ve karar yetkisi gerektiren hiçbir uygulamayı, başka bir meslek üyesine yaptıramaz.
- 5. Tanı ve terapi sürecinde değerlendirme araçları ile alet ve cihazların kullanımı**
- 5.1. Dil ve konuşma terapistleri, tanı ve terapi sürecinde uygulama alanlarında kabul görmüş, mesleki yönergelere uygun değerlendirme araçları ile mesleki görev tanımlarıyla uyumlu teknolojilerden, alet ve cihazlardan faydalanırlar. Gerekli değerlendirme araçlarının, teknolojinin, alet ya da cihazların çalışma yerlerinde bulunmaması halinde, danışanı uygun bir merkeze/ kuruma yönlendirmelidirler.
 - 5.2. Dil ve konuşma terapistleri, hizmet sunmak veya araştırma ve bilimsel faaliyetlerde bulunmak için kullanılan tüm teknolojinin, alet ve cihazların düzgün çalıştığından ve kalibre edildiğinden emin olmalıdırlar.
- 6. Dil ve Konuşma Terapistinin işini yapacak sağlık durumuna sahip olması**
- 6.1. Mesleki uygulamaları sırasında madde kullanımı, bağımlılık veya sağlıklarını etkileyen ilgili diğer koşullardan olumsuz olarak etkilenen dil ve konuşma terapistleri, yardım almalı ve gerektiğinde etkilenen uygulama alanlarından çekilmelidirler.
 - 6.2. Bir meslektaşının makul beceri ve titizlik ile profesyonel hizmetleri sağlamadığını veya sağlayamayacağını bilen bir dil ve konuşma terapisti, bu bilgiyi, Dil ve Konuşma Terapistleri Derneği Yönetim Kurulu'na bildirmekle yükümlüdür.

6.3. Bu gibi hallerde Dernek Yönetim Kurulu ve Etik Kurulu, tüzük kurallarına uygun süreçleri işleme koyar ve gerektiğinde ilgili üst harici mercilere başvurur.

7. **Ayrımcılık yapılmaması**

- 7.1. Dil ve konuşma terapistleri, başta insan hakları evrensel bildirgesi olmak üzere, tüm insan hakları belgelerine ve dil ve konuşma terapisi ile ilgili evrensel kurallara uymakla yükümlüdürler.
- 7.2. Dil ve konuşma terapistleri, ırk, etnik köken, cinsiyet, cinsel kimlik / cinsiyet ifadesi, cinsel yönelim, yaş, din, ulusal köken, engellilik, kültür, dil, diyalekt temelinde mesleki hizmetlerin verilmesinde veya araştırma ve bilimsel faaliyetlerin yürütülmesinde ayrımcılık yapmazlar.
- 7.3. Dil ve konuşma terapistleri ırk, etnik köken, cinsiyet, cinsel kimlik / cinsiyet ifadesi, cinsel yönelim, yaş, din, ulusal köken, kültürel miras, kültürel farklılık, engellilik, dil, lehçe veya sosyoekonomik statüye dayanarak meslektaşları, asistanları, öğrencileri, destek personeli ve diğer meslek ve disiplin üyeleri ile aralarındaki ilişkilerinde ayrımcılık yapmazlar.

8. **Meslek haysiyetinin korunması**

- 8.1. Dil ve konuşma terapistleri, mesleklerinin haysiyetini ve özerkliğini savunurlar, meslektaşları ve diğer meslek mensupları ile aralarındaki ilişkileri uyumlu biçimde sürdürürler ve kendi mesleklerine ilişkin belirlenmiş olan standartları kabul ederler.

9. **Mesleki kimlik bilgilerinin doğru verilmesi ve yürütülmesi**

- 9.1. Dil ve konuşma terapistleri, kimlik bilgilerini, yeterliklerini, eğitimlerini, deneyimlerini ve bilimsel katkılarını kamuyu, danışanları ve danışan yakınlarını yanıtacak biçimde sunamazlar.
- 9.2. Dil ve konuşma terapistleri, kendilerine destek olan personelin, teknisyenlerin, öğrencilerin, araştırma stajyerlerinin, klinik temsilcilerinin veya gözetimlerdeki herhangi birinin kimlik bilgileri hakkında yanlış/yanıltıcı bilgi veremezler ve bireylerin isim, rol ve mesleki kimlik bilgilerini hizmet sağladıkları bireylere doğru şekilde sunarlar.
- 9.3. Mesleki kapsam içinde hizmet verilen bireyler ile ilgili sorumluluk, diplomalı dil ve konuşma terapistininindir.
- 9.4. Dil ve konuşma terapistleri, meslek alanı içinde olan bilgi, beceri veya karar vermeyi gerektiren görevleri, deneyimsiz terapistlere, diğer meslekten teknisyenlere, destek personeline veya denetimi altında olan ve meslekten olmayan herhangi bir kişiye devredemez.
- 9.5. Dil ve konuşma terapistleri, mesleğinin uygulama alanı içinde olan benzersiz bilgi, beceri ve yargıyı gerektiren klinik hizmetlerin sağlanmasına ilişkin görevleri, bu alanda eğitim görmekte olan öğrencilere, ancak öğrenciler söz konusu görevi yerine getirebilecek yetkinliğe eriştikten sonra verebilir.
- 9.6. Dil ve konuşma terapistleri, klinik hizmetlerin bütünlük içinde sağlanmasına ilişkin ek görevleri, diğer mesleklerden asistanlara, teknisyenlere, destek personeline veya başka uzmanlara, yalnızca, bu kişiler yeterince bilgilendirilip uygun bir şekilde gözetim/denetim altında tutulursa yaptırabilirler.

10. Hizmet sunma ve danışanın doğru bilgilendirilmesi

- 10.1. Dil ve konuşma terapistleri, sundukları hizmetlerin doğası, muhtemel riskleri ve etkileri, kullanılan teknoloji ve verdikleri ürünler hakkında, hizmet verdikleri bireylerden ya da ailelerinden/o bireye bakmakla sorumlu kişilerden bilgilendirilmiş onam alırlar. Bu zorunluluk ayrıca, hizmet verdikleri bireylere, tedaviye katılmama veya klinik tavsiyeleri izlememenin olası etkileri hakkında bilgi vermeyi de içerir.
- 10.2. Dil ve konuşma terapisti, hizmet verilen bireylerin karar verme yeteneklerinin yeterli olmadığından şüphelenirse, yukarıda bahsedilen bilgilendirmeyi bu kişinin eş, diğer aile üyeleri veya yasal vasi/ temsilcisine yapar ve gerekli onamlar bu kişilerden alır.
- 10.3. Dil ve konuşma terapistleri, araştırma ve öğretim faaliyetlerine katılacak bireyleri yalnızca gönüllük esasıyla, zorlama olmaksızın ve bilgilendirilmiş onam alarak dâhil ederler.
- 10.4. Dil ve konuşma terapistleri, bir hizmetin sunulmasında, ürünün kullanılmasında veya araştırmanın yürütülmesinde hedeflenenleri, danışana doğru biçimde aktarırlar; klinik uygulama ve araştırmanın yürütülmesi için belirlenmiş etik kurallara uyarlar.
- 10.5. Dil ve konuşma terapistleri, sağlanan hizmetlerin, kullanılan teknolojinin ve verilen ürünlerin etkililiğini değerlendirir ve yalnızca makul bir fayda beklenildiği zaman hizmet sunar.
- 10.6. Dil ve konuşma terapistleri, danışanlarına makul bir prognoz belirtebilirler; ancak, herhangi bir yöntem veya prosedürün sonuçlarını doğrudan veya dolaylı olarak garanti edemezler.
- 10.7. Dil ve konuşma terapistleri, hizmet verilen bireylerin yararına olmak üzere, bağımsız ve kanıta dayalı klinik uygulamalar kullanırlar.
- 10.8. Dil ve konuşma terapistleri, danışanın hizmet alması için başka dil ve konuşma terapisi kliniği, merkezi ve/veya terapisti seçmesine saygı gösterirler.

11. Mesleki hizmetin sunulamayacağı durumda uygun uyarı ve yönlendirmenin yapılması

- 11.1. Dil ve konuşma terapistleri, artık mesleki hizmet sunamayacakları durumlarda, hizmetin alınabilmesi için makul bir süre öncesinde alternatiflere ilişkin bilgiyi sağlar ve gerekli yönlendirmeyi yaparlar.

12. Uzaktan terapi hizmetinin sunulması

- 12.1. Dil ve konuşma terapistleri, mesleki standartlara uygun olarak telepraksi / teleterapi yoluyla (uzaktan/çevrimiçi ortamda) hizmet sunabilirler.

13. Hizmetin sonlandırılması

- 13.1. Dil ve konuşma terapistleri, danışanın yeterli hizmeti aldığına ve/veya artık desteğe gereksinimi kalmadığına karar verdiğinde, çalışmayı sonlandırırlar.
- 13.2. Dil ve konuşma terapistleri, gerektiğinde danışanı kendisine yönlendiren hekim veya diğer uzmanlara, danışanın durumu hakkında bilgi verirler.

14. Danışan ve araştırma katılımcılarının gizliliğinin korunması

- 14.1. Dil ve konuşma terapistleri, sunulan mesleki hizmetlere, yürütülen araştırma ve bilimsel faaliyetlere ve danışana sağlanan hizmetlere ve ürünlere ilişkin kayıtların gizliliğini ve güvenliğini korurlar. Bu kayıtlar yalnızca, danışanın veya toplumun refahını korumak için gerekli durumlarda, yasal olarak yetkilendirilmeleri veya yasanın zorunlu kılması halinde üçüncü tarafların erişimine açılır.
- 14.2. Dil ve konuşma terapistleri, profesyonel olarak hizmet verilen bireyler veya araştırma ve bilimsel etkinliklerde yer alan katılımcılar hakkındaki mesleki ve kişisel bilgilerin gizliliğini korurlar. Yalnızca, kişinin veya topluluğun refahını korumak için gerekli olduğu hallerde, yasal olarak yetkilendirilmeleri veya yasal olarak zorunlu tutulmaları halinde bu bilgilere üçüncü tarafların/kurumların erişimine izin verirler.

15. Kayıtların doğru şekilde tutulması

- 15.1. Dil ve konuşma terapistleri, sağlanan hizmetler ile verilen ürünler için doğru bir şekilde kayıt tutar ve fatura düzenlerler. Verilen hizmetler, sunulan ürünler veya yürütülen araştırma ve bilimsel faaliyetleri yanlış yorumlamaktan kaçınırlar.

16. Kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi

- 16.1. Dil ve konuşma terapistleri, kamuoyuna yaptıkları açıklamalarda, iletişim bozukluklarının yapısı ve yönetimi, meslekler, profesyonel hizmetler, alanla ilgili olarak satılan ürünler ve araştırmalarla bilimsel faaliyetler hakkında doğru ve eksiksiz bilgi sağlarlar.
- 16.2. Dil ve konuşma terapistlerinin kamuoyuna yaptıkları açıklamalar, geçerli mesleki normlara uymalıdır ve terapistler mesleki hizmetlerini ve ürünlerini tanıtırken, duyururken ve araştırma sonuçlarını bildirirken yanlış beyanlarda bulunmamalıdır.

17. Çıkar çatışmaları, yanlış beyan ve dolandırıcılıktan kaçınılması

- 17.1. Dil ve konuşma terapistleri, kişisel, finansal veya diğer hususlarda ortaya çıkan; mesleki yargıyı ve nesnelliği etkileme veya bunlara zarar verme potansiyeline sahip çıkar çatışmalarından kaçınmalıdır.
- 17.2. Dil ve konuşma terapistleri, tanı bilgilerini, verilen hizmetleri, sağlanan hizmetlerin sonuçlarını, verdikleri ürünleri, verilen ürünlerin etkilerini veya araştırma ve bilimsel faaliyetleri yanlış yorumlayamazlar.
- 17.3. Dil ve konuşma terapistleri deneyimsizlik, kötü niyet, bilgisizlik veya ihmal yoluyla danışanları aldatamaz; sahtekârlık, dolandırıcılık, hilekarlık yapamaz ve yanlış beyanda bulunamaz.
- 17.4. Dil ve konuşma terapistleri, bilerek yanlış mali veya mali olmayan beyanlarda bulunamazlar ve tüm belgeleri dürüst ve eksiksiz biçimde doldururlar.
- 17.5. Dil ve konuşma terapistlerinin meslektaşlarına yönelik mesleki hizmetler, araştırma sonuçları ve ürünler hakkındaki beyanları, mevcut mesleki standartlara uygun olmalı ve yanlış /yanıltıcı olmamalıdır.
- 17.6. Dil ve konuşma terapistleri, mesleklerini ya da terapistin danışanlara profesyonel olarak hizmet sağlama yeteneğini olumsuz yönde etkileyen herhangi bir davranışta bulunamazlar.

- 17.7. Belgelendirme ya da üyelik için başvuran ve açıklama yapan dil ve konuşma terapistleri, bilerek yanlış beyanlarda bulunamazlar ve tüm başvuru ve açıklama belgelerini dürüstçe ve eksiksiz biçimde tamamlarlar.
- 17.8. Dil ve konuşma terapistleri, medyada veya çeşitli web sayfalarında danışanlarının kimliklerini ve yüzlerini açıkça gösterdikleri bilgiler, video vb. görseller kullanamazlar, reklamlar yapamazlar. Bu tür bilgi ve veriler, ancak ailenin yazılı onamı alınarak kullanılabilir.
- 17.9. Dil ve konuşma terapistleri, mesleğini uygularken ticari çıkar sağlama yönünde reklamlara araç olamaz ve çalışmalarına ticari bir görünüm veremez.
- 17.10. Dil ve konuşma terapistleri, diğer meslekler arasında haksız rekabete yol açıcı davranışlarda bulunamaz.
- 17.11. Dil ve konuşma terapistleri reklam amacıyla Dil ve Konuşma Terapistleri Derneği'nin adını kullanamaz.

18. Mesleki işbirliğinin sağlanması

- 18.1. Dil ve konuşma terapistleri, uygun olduğunda, kendi meslek mensupları ve/veya diğer meslek mensuplarıyla birlikte, en üst düzeyde bakım hizmeti sunmak için işbirliği içinde çalışırlar.

19. Tacizin önlenmesi

- 19.1. Dil ve konuşma terapistleri, herhangi bir asistan, öğrenci, araştırma katılımcısı veya bir danışanına duygusal, sözel, fiziksel veya cinsel tacizde bulunamaz, danışana yönelik suiistimalde bulunamaz.

20. Bilimsel araştırma ve yayım etiği

- 20.1. Araştırma yürüten dil ve konuşma terapistleri, insan katılımcıları ve hayvan denekleri içeren araştırmalar da dahil olmak üzere, çalışmanın bütün aşamalarında söz konusu araştırma ile ilgili bütün kurumsal ve yasal düzenlemelere uymak zorundadır.
- 20.2. Dil ve konuşma terapistleri, bir yayın, sunum, süreç veya ürüne yalnızca katkıda bulunanların ismini dâhil ederler. İsmi eklenmesi, sunulan katkıyla orantılı olarak ve yalnızca katkıda bulunanın onayı ile gerçekleştirilir.
- 20.3. Dil ve konuşma terapistleri, başkalarının fikirlerini, araştırmalarını, sunumlarını, araştırma/uygulama sonuçlarını veya ürünlerini yazılı, sözlü veya diğer medya sunumlarında veya özet halinde kullanırken, ilgili kaynağı referans göstermelidir. Aksi durumlar intihal teşkil eder.

21. Etik sorunların şikayeti

- 21.1. Çeşitli nedenlerle bir danışanın zarar görmesi, "Dil ve konuşma terapisinin kötü uygulaması" anlamına gelir. Böylesi bir durum etik kural ihlali olarak değerlendirilir.
- 21.2. Ellerinde etik kurallarının ihlal edildiğine dair kanıt bulunan dil ve konuşma terapistleri, durumu çözmek için Dernek Yönetim Kurulu'nu ve Etik Kurulu'nu bilgilendirmekle yükümlüdürler.
- 21.3. Dil ve konuşma terapistleri, gözetimi altında olan herhangi bir danışana veya denetimi altında olan çalışanlara yönelik etik kuralları ihlal eden herhangi bir uygulamaya bilerek izin vermezler.

- 21.4. Etik kurallarının ihlal edildiği yönündeki Őikayetlerin değerlendirilmesi ve kararlaŐtırılmasın sırasında, Őikayette bulunan kişiler ve bu Őikayetlere cevap veren üyeler, etik kurallarına tamamen uymakla yükümlüdür.
- 21.5. Dil ve konuşma terapistleri, hizmet verilen bireylerin ve/veya araŐtırmacıların güveninin diğer meslek mensupları tarafından tehlikeye atıldığı veya güveninin kötüye kullanıldığı durumlarda, hizmet standartlarını ihlal ettiğini bildikleri başka mesleğe mensup bu kiŐileri, dernek yönetim kuruluna, uygun mesleki lisanslama makamlarına, diğer profesyonel düzenleme kurumlarına veya meslek birliklerine bildirirler. Bu durumda, Őikayet konusu kurum ya da kiŐilerle doğrudan muhatap olamaz, böyle davranarak mesleğin itibarını zedeleyici tutum içerisine giremez.
- 21.6. Etik kuralların çığnendiğine yönelik Őikayette bulunan dil ve konuşma terapistleri, Őüphelerini adil bir Şekilde dile getirmek için, bilinçli olarak yanlış beyanlarda bulunmaktan veya konuyla ilgili gerçekleri saklamaktan kaçınmalıdır.
- 21.7. Etik kurallar, kişisel itaatsizlik, kişisel düŐmanlık veya misillemeye hizmet eden bir araç olarak kullanılamaz.
- 22. Dil ve konuşma terapistlerinin yasa ve yönetmeliklere uygun hareket etmesi**
- 22.1. Dil ve konuşma terapistleri, mesleki uygulamalara, meslek ve araştırma etiğine ve araŐtırmacı yükümlülükleri ile ilgili yasa ve yönetmeliklere uymak zorundadırlar.
- 22.2. Dil ve konuşma terapistleri Türkiye Cumhuriyeti yasalarına uygun hareket ederler.

BÖLÜM 3 ÇEŞİTLİ VE SON HÜKÜMLER

23. Etik Kurallar Yönetmeliği Süreç Yönetimi

- 23.1. Dernek tüzüğünün 22. ve 23. maddeleri uyarınca yapılır.

24. Yürürlük

- 24.1. Bu Etik Kurallar Yönetmeliği 06/11/2017 tarih ve 71 sayılı Yönetim Kurulu karar sayısı ile yürürlüğe girmiŐtir.